ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ
អគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម

german
cooperation
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

គោលការណ៍ណែនាំស្តីអំពី

ការនាំចេញផ្លែចេកពីប្រទេសកម្ពុជាទៅប្រទេសចិន

បោះពុម្ពដោយ giz Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

ព័ត៌មានបោះពុម្ព

សហការបោះពុម្ពផ្សាយដោយ

អគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្មនៃ
ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ
អគារ៥៤B/៥៩F ផ្លូវលេខ៣៩៥-៦៥៦ សង្កាត់ទឹកល្អក់៣
ខណ្ឌទួលគោក រាជធានីភ្នំពេញ កម្ពុជា
ទូរស័ព្ទ៖ ០២៣ ៨៨៣ ៤២៧
I https://gda.maff.gov.kh/
F https://www.facebook.com/gda.maff.gov.kh

Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

ការិយាល័យចុះបញ្ជី៖
Bonn and Eschborn, Germany

គម្រោង៖ ការគាំទ្រកិច្ចសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ចថ្នាក់តំបន់
នៅអាស៊ី (SRECA)

កម្ពុជា
ការិយាល័យ GIZ ASEAN Regional Economic Integration
មជ្ឈមណ្ឌលពាណិជ្ជកម្ម Delano ជាន់ទី២ មហាវិថីសាធារណៈរដ្ឋចិន (១៦៩) កែងផ្លូវលេខ ១៣៤ សង្កាត់វាលវង់ ខណ្ឌ៧មករា រាជធានីភ្នំពេញ (១២២៥៣) ប្រទេសកម្ពុជា

ចិន
Tayuan Diplomatic Office Building 1-14-1
Liangmahe Nanlu No 14
Beijing 100600, Chaoyang District
T + 86 10 8532 1857 F + 86 10 8532 5774
E sreca@giz.de
I www.connecting-asia.org
I www.giz.de/en/worldwide/34101.html

និពន្ធដោយ/ចងក្រងដោយ៖
Nikolaus Schall

អ្នកកែសម្រួល
GIZ, GDA

រចនា/រៀបចំ
Nikolaus Schall

កម្មសិទ្ធិរូបភាព
GDA
Alibaba.com (Packaging examples)
aam-sutra.blogspot.com (Banana packaging)

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ
ឯកសារណែនាំស្តីពីការនាំចេញផ្លែចេកចេញទៅកាន់ប្រទេសចិនត្រូវបានបង្កើតឡើងរួមគ្នាដោយ អគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម និងគម្រោង "ការគាំទ្រកិច្ចសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ចថ្នាក់តំបន់នៅអាស៊ី" (SRECA) អនុវត្តដោយអង្គការ GIZ តំណាងឱ្យក្រសួងសហព័ន្ធអាល្លឺម៉ង់សម្រាប់កិច្ចប្រតិបត្តិការ និងអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច (BMZ)។

សេចក្តីអះអាង
ទស្សនៈ និងយោបល់ដែលបានលើកឡើងដោយអ្នកនិពន្ធនៅក្នុងសៀវភៅនេះមិនបានឆ្លុះបញ្ចាំង ឬបង្ហាញពីទស្សនៈរបស់ GIZ ឡើយ។ GIZ ទទួលខុសត្រូវលើខ្លឹមសារនៃការបោះពុម្ពផ្សាយនេះ។ សៀវភៅណែនាំនេះត្រូវបានចងក្រងជាឧបករណ៍គាំទ្រ។ មិនមានការទទួលខុសត្រូវផ្នែកច្បាប់ណាមួយត្រូវបានទទួលយកសម្រាប់ការខូចខាតណាមួយដែលកើតឡើងពីព័ត៌មានមិនត្រឹមត្រូវនៅក្នុងសៀវភៅណែនាំនេះទេ។

ភ្នំពេញ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២០

មាតិកា

អំពីឯកសារនេះ ០១

១. ទិដ្ឋភាពរួមនៃការនាំចេញផ្លែចេកទៅកាន់ប្រទេសចិន ០២

១.១ ការណែនាំអំពីទីផ្សារផ្លែឈើរបស់ប្រទេសចិន ០២

១.២ គោលបំណងរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាក្នុងការលើកស្ទួយការនាំចេញផ្លែឈើទៅប្រទេសចិន ០២

១.៣ ផលិតកម្មដំណាំចេកនៅប្រទេសកម្ពុជា ០៣

២. សាវតានៃគោលនយោបាយនាំចេញ និងនាំចូលផ្លែចេករវាងកម្ពុជា-ចិន ០៥

២.១ កិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីកម្ពុជា-ចិន និង អាស៊ាន-ចិន (កិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរី FTA) ០៥

២.២ ពិធីសារស្ដីពីលក្ខខណ្ឌតម្រូវការភូតគាមអនាម័យសម្រាប់នាំចេញចេកស្រស់កម្ពុជាទៅកាន់ប្រទេសចិន ០៦

២.៣ គោលនយោបាយស្ដីអំពីការនាំចូល និងនាំចេញទៅកាន់ប្រទេសចិន ០៦

៣. នីតិវិធីក្នុងការនាំចេញផ្លែចេកតាមជំហាននីមួយៗ ០៨

៣.១. ការចុះបញ្ជីអ្នកដាំដុះចេក និងទីតាំងវេចខ្ចប់ជាមួយអគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម (GDA) ០៩

៣.២ ការទទួលបាននូវវិញ្ញាបនបត្រអនាម័យ និងភូតគាមអនាម័យ ០៩

៣.៣ ការប្រកាសអំពីវិញ្ញាបនបត្រ និងឯកសារគាំទ្រផ្សេងៗ ១២

៣.៣.១ នីតិវិធីគយ/ការទទួលបានអាជ្ញាបណ្ណនាំចេញ ១២

៣.៣.២ វិញ្ញាបនប័ត្របញ្ជាក់ប្រភពដើម ១២

៣.៤ ការដឹកជញ្ជូនផ្លែចេក និងការទូទាត់ប្រាក់ ១៣

៣.៤.១ ការរៀបចំផ្លែចេកសម្រាប់នាំចេញ ១៣

៣.៤.២ ការវេចខ្ចប់ និងបិតស្លាកសញ្ញាលើផ្លែចេក ១៣

៣.៤.៣ ការដឹកជញ្ជូនផ្លែចេកពីប្រទេសកម្ពុជាទៅកាន់ប្រទេសចិន ១៥

៣.៤.៤ ការបង្កើត និងអភិវឌ្ឍន៍ទំនាក់ទំនងពាណិជ្ជកម្មជាមួយក្រុមហ៊ុនដឹកជញ្ជូនសម្រាប់នាំចេញ ១៨

៣.៤.៥ ភ្នាក់ងារ និងអ្នកចែកចាយ ១៨

៣.៤.៦ នីតិវិធីនៃការទូទាត់ប្រាក់ ២០

៤. លក្ខខណ្ឌតម្រូវជាក់លាក់សម្រាប់ការនាំចូលទៅប្រទេសចិន ២២

ទិដ្ឋភាពទូទៅនៃបទប្បញ្ញត្តិ និងច្បាប់ និងតួនាទីរបស់ GACC ២៣

៤.១ ច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិ ២៤

៤.២ ការធ្វើអធិការកិច្ច ការធ្វើតេស្ត និងការត្រួតពិនិត្យគុណភាព ២៤

៤.២.១ គោលនយោបាយស្ដីពីកម្រិតសំណល់ជាតិពុលអតិបរមារបស់ប្រទេសចិន ២៥

៤.២.២ បញ្ជីឯកសារដែលត្រូវការសម្រាប់ការដឹកជញ្ជូនផ្លែឈើស្រស់ចូលមកប្រទេសចិន ២៦

៤.៣ ដំណើរការប្រកាសពន្ធគយ និងភូតគាមអនាម័យ ២៧

៤.៤ ការធ្វើអធិការកិច្ចគយ និងភូតគាមអនាម័យ និងនីតិវិធីនៃការធ្វើតេស្ត ២៩

៥. ការណែនាំសម្រាប់ផលិតកម្ម និងទីផ្សារផ្លែចេក ៣១

៥.១ ផលិតកម្មចេក..........៣១
៥.២ ការផ្តោតសំខាន់លើគុណភាព..........៣១
៥.៣ ការស្រាវជ្រាវអំពីទីផ្សារ..........៣២
៥.៤ ភាពជាដៃគូក្នុងស្រុក..........៣២
៥.៥ ការធ្វើទីផ្សារ និងការកសាងម៉ាកយីហោ..........៣២
៥.៦ ការធ្វើទីផ្សារ..........៣៣
៥.៧ ការគ្រប់គ្រងហានិភ័យ..........៣៤
៦. បញ្ជីពិព័រណ៍ពាណិជ្ជកម្មពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងប្រទេសចិន..........៣៤
៧. ឧបសម្ព័ន្ធ..........៣៥

បញ្ជីឧបសម្ព័ន្ធ

១ : ជំហាន/ដំណើរការនៃការដាក់ពាក្យសុំវិញ្ញាបនបត្រភូតគាមអនាម័យ

២: ការប្រកាសពន្ធគយ (កម្ពុជា)

៣: គំរូទម្រង់/ឯកសារសម្រាប់នាំចេញសំខាន់ៗ

៤: ទីភ្នាក់ងាររដ្ឋាភិបាលដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ និងភាគីពាក់ព័ន្ធនានា

៥: បញ្ជីភ្នាក់ងារ និងអាជ្ញាធរនៅកម្ពុជា-ចិន

៦: កម្រិតសំណល់ជាតិពុលអតិបរមាលើផលិតផលចេក

អំពីឯកសារនេះ

ការកើនឡើងប្រាក់ចំណូល និងជីវភាពប្រជាជនថ្នាក់កណ្តាលបានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់នៅក្នុងតម្រូវការដែលមិនចេះរីងស្ងួតរបស់ប្រទេសចិននូវផ្លែឈើស្រស់ដែលដាំដុះក្នុងស្រុក និងនាំចូលដែលមានគុណភាពខ្ពស់។ យោងតាមស្ថិតិផ្លូវការប្រាក់ឈ្នួលរបស់ប្រជាជននៅទីក្រុងប្រចាំឆ្នាំក្នុងប្រទេសចិនជាមធ្យមបានកើនឡើង ១៦៥% ចន្លោះឆ្នាំ២០០៩ ដល់ ២០១៨ ពីប្រមាណ ៣២ ២៤៤ យ័ន (៤ ៥៦៩ ដុល្លារអាមេរិក) ទៅ ៨២ ៤៦១ យ័ន (១១ ៦៨៤ ដុល្លារអាមេរិក)។ ក្នុងរយៈពេលដូចគ្នា តម្លៃនៃការនាំចូលផ្លែឈើស្រស់របស់ចិនបានកើនឡើងជាង ៤៨៧% ពីក្រោម ១,២ពាន់លានដុល្លារអាមេរិកដល់ជាង ៦,៩ ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក។ រដ្ឋាភិបាលចិនបានសម្របសម្រួលការរីកចម្រើនយ៉ាងឆាប់រហ័សក្នុងការនាំចូលទាំងនេះ តាមរយៈការពង្រីកទំនាក់ទំនងពាណិជ្ជកម្មជាមួយបណ្តាប្រទេសនាំចេញផ្លែឈើរួមមានតាមរយៈ ការបង្កើតកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរី និងការបង្កើនជាលំដាប់នូវចំនួនផ្លែឈើស្រស់ ដែលអនុញ្ញាតឱ្យនាំចូលមកប្រទេសចិនបាន។ នៅឆ្នាំ២០១៨ ប្រទេសចិននាំចូលផ្លែចេកជិត ១១ ០០០ តោន ដែលមានតម្លៃប្រមាណជាង ២០ លានដុល្លារអាមេរិកមកពីប្រទេស និងតំបន់ចំនួន៩ ដែលតំណាងឱ្យមានការកើនឡើង ១១៣% នៃបរិមាណនាំចូល ប៉ុន្តែស្មើត្រឹមតែ ៨,១% នៃតម្លៃកើនឡើងបើធៀបនឹងឆ្នាំ២០១៧[1]។ នៅខែសីហា ឆ្នាំ២០១៨ រដ្ឋាភិបាលនៃសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតចិន និងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានចុះហត្ថលេខាលើពិធីសារស្តីពីលក្ខខណ្ឌតម្រូវការភូតគាមអនាម័យសម្រាប់ការនាំចេញចេកកម្ពុជាទៅកាន់ប្រទេសចិន។ កិច្ចព្រមព្រៀងនេះចង្អុលបង្ហាញផ្លូវសម្រាប់អ្នកផលិត និងអ្នកនាំចេញចេករបស់កម្ពុជាសម្រាប់ការនាំចេញទៅកាន់ប្រទេសចិន[2]។

គម្រោង "ការគាំទ្រកិច្ចសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ចថ្នាក់តំបន់នៅអាស៊ី (SRECA)" ផ្តួចផ្តើមដោយក្រសួងសហព័ន្ធសម្រាប់សហប្រតិបត្តិការ និងអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច (BMZ) និងអនុវត្តដោយ Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH ធ្វើការជាមួយរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ឡាវ ម៉ុងហ្គោលី ចិន និងវៀតណាមក្នុងបរិបទនៃយន្តការសហប្រតិបត្តិការអនុតំបន់ដូចជា គំនិតផ្តួចផ្តើម Greater Tumen (GTI) នៅអាស៊ីខាងកើត ឬតំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីអាស៊ាន-ចិននៅតំបន់អាស៊ាន។ ឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការរបស់សហគ្រាសកម្ពុជា GIZ បានសហការជាមួយ អគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្មនៃក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ក្នុងការផ្តល់សៀវភៅណែនាំស្តីពីការនាំចេញផ្លែចេកទៅកាន់ប្រទេសចិន ដើម្បីជួយសម្របសម្រួលដល់ពាណិជ្ជកម្មរវាងប្រទេសទាំងពីរជាពិសេសសម្រាប់អ្នកនាំចេញ។

សៀវភៅណែនាំស្តីពីការនាំចេញចេកទៅកាន់ប្រទេសចិននេះ គឺជាគោលការណ៍ណែនាំលម្អិតសម្រាប់សហគ្រាសឯកជននៅកម្ពុជា ដែលមានបំណងនាំចេញផលិតផលរបស់ពួកគេទៅកាន់ប្រទេសចិន។

---

[1] Tropical Fresh Fruit Exporter's Guide to China, March 2020, Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, Support of Regional Economic Cooperation in Asia (SRECA), Cambodia

[2] China-Cambodia Protocol on Phytosanitary Requirements for the export of fresh Banana from Cambodia to China

១. ទិដ្ឋភាពរួមនៃការនាំចេញផ្លែចេកទៅកាន់ប្រទេសចិន

១.១ ការណែនាំអំពីទីផ្សារផ្លែឈើរបស់ប្រទេសចិន

ប្រទេសចិនជាប្រទេសដែលផលិត នាំចូល និងបរិភោគផ្លែឈើស្រស់ធំជាងគេនៅលើពិភពលោក។ កំណើនសេដ្ឋកិច្ចយ៉ាងឆាប់រហ័ស និងប្រាក់ខែជាមធ្យមប្រចាំឆ្នាំនៅតំបន់ទីក្រុងនៅប្រទេសចិនបានកើនឡើងយ៉ាងគំហុកពីប្រមាណ ៤ ៥០០ ដុល្លារអាមេរិកនៅឆ្នាំ២០០៩ រហូតដល់ច្រើនជាង ១១ ០០០ នៅឆ្នាំ២០១៨[3]។ អ្នកប្រើប្រាស់និងអ្នកបរិភោគនៅប្រទេសចិនមានលទ្ធភាពចំណាយច្រើនជាងមុន និងចាប់ផ្តើមចាប់អារម្មណ៍អំពីបញ្ហាសុខភាព។ ការលក់ផ្លែឈើស្រស់បានក្លាយជាចំណុចផ្តោតដ៏សំខាន់នៅតាមបណ្តាទីផ្សារនានានៅប្រទេសចិន។ តម្លៃនៃការនាំចូលផ្លែឈើស្រស់បានកើនឡើងពីក្រោម ១ ២០០ លានដុល្លារអាមេរិកនៅឆ្នាំ២០០៩ រហូតដល់លើសពី ៦ ៩០០លានដុល្លារអាមេរិកនៅឆ្នាំ២០១៨ ដែលក្នុងនោះមានផ្លែឈើជាង ២០០ប្រភេទមកពីប្រទេសចំនួន ២៤ ដែលអនុញ្ញាតឱ្យនាំចូលនៅឆ្នាំ២០១៩។ ទោះបីជាប្រទេសចិនជាប្រទេសផលិតផ្លែចេកធំជាងគេទី២ លើពិភពលោក ប្រទេសមួយនេះក៏ស្ថិតក្នុងបណ្តាប្រទេសដែលនាំចូលចេកច្រើនជាងគេផងដែរ។ ក្នុងឆ្នាំ២០១៨ ប្រទេសចិនបាននាំចូលចេកចំនួនជាង ១,៥ លានតោនដែលស្មើនឹងតម្លៃជិត ៨៩៧លានដុល្លារអាមេរិកពីប្រទេសចំនួន១២ផ្សេងគ្នា។ ប្រទេសហ្វីលីពីនជាអ្នកផ្គត់ផ្គង់ចេកនាំមុខគេទៅកាន់ប្រទេសចិនជាមួយនឹងបរិមាណផ្គត់ផ្គង់ប្រមាណជាង ១លានតោននៅឆ្នាំ២០១៨ ដែលស្មើនឹងតម្លៃជាង ៦០០លានដុល្លារអាមេរិក។ តួលេខនេះស្មើនឹងបរិមាណប្រមាណ ២/៣ នៃបរិមាណនាំចូលសរុបរបស់ចិនដោយគិតទាំងបរិមាណនិងតម្លៃ។ ប្រទេសផ្សេងទៀតដូចជា អេក្វាទ័រ វៀតណាម មីយ៉ាន់ម៉ា និងថៃ ស្ថិតក្នុងចំណោមប្រទេសនាំមុខទាំង៥ ដែលផ្គត់ផ្គង់ចេកទៅឱ្យប្រទេសចិន។ អ្នកផ្គត់ផ្គង់ចេកធំៗទៅឱ្យប្រទេសចិនផ្សេងទៀតនៅឆ្នាំ២០១៨ មានដូចជាប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី (៩,៨ លានដុល្លារអាមេរិក) និងកូស្តារីកា (៤,៦ លានដុល្លារអាមេរិក)[4]។

១.២ គោលបំណងរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាក្នុងការលើកស្ទួយការនាំចេញផ្លែឈើទៅប្រទេសចិន

ប្រទេសកម្ពុជាជាទីផ្សារដ៏ទាក់ទាញសម្រាប់វិនិយោគិនបរទេស ជាពិសេសពីប្រទេសចិនដោយសារទីតាំងភូមិសាស្ត្រ និងគោលនយោបាយនិងបរិយាកាសវិនិយោគអំណោយផល។ ទន្ទឹមនឹងនេះដែរ កម្ពុជាត្រូវតែទាញយកផលប្រយោជន៍ឱ្យអស់ពីលទ្ធភាពពីឱកាសទីផ្សារនេះ និងស្វះស្វែងពង្រីកបរិមាណនាំចេញផលិតផលកសិកម្មដើម្បីជួយបង្កើនកំណើនសេដ្ឋកិច្ចក្នុងប្រទេស។ រាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាចាប់អារម្មណ៍យ៉ាងខ្លាំងក្នុងការគាំទ្រអ្នកផលិត និងនាំចេញផ្លែឈើទីកាន់ទីផ្សារអន្តរជាតិក្នុងគោលបំណងបង្កើនបរិមាណនៃការនាំចេញផ្លែឈើ ដោយមានប្រទេសចិនជាទីផ្សារចម្បងសម្រាប់ការនាំចេញផ្លែចេករបស់ប្រទេសកម្ពុជា។ សេចក្តីសង្ខេបអំពីភ្នាក់ងារសំខាន់ៗរបស់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ និងអ្នកពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗទៀតសម្រាប់ការនាំចេញផ្លែឈើត្រូវបានបញ្ចូលក្នុងឧបសម្ព័ន្ធទី៤នៃឯកសារនេះ។

រាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានកំណត់គោលនយោបាយ និងបទប្បញ្ញត្តិជាច្រើនសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍវិស័យកសិកម្ម និងការនាំចេញផលិតកសិកម្មជាក់លាក់។ យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណដំណាក់កាលទី៤ និងផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍថ្នាក់ជាតិ ២០១៩-២០២៣ ជាគោលនយោបាយរួមបញ្ចូលថ្នាក់ជាតិពីរ ដែលលម្អិតអំពីគោលដៅក្នុងការពង្រីកការអភិវឌ្ឍនូវគ្រប់អនុវិស័យកសិកម្មតាមរយៈការបង្កើនផលិតភាព ការធ្វើទំនើបកម្ម និងពាណិជ្ជកម្ម។

[3] Markets for Cambodian Crops with Promising Prospects, Bastiaan Bijl Consultancy GMBH, on behalf of CAVAC, May 2020

[4] Tropical Fresh Fruit Exporter's Guide to China, March 2020, Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, Support of Regional Economic Cooperation in Asia (SRECA), Cambodia

ការអភិវឌ្ឍវិស័យកសិកម្មនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាត្រូវបានគូសបញ្ជាក់នៅក្នុង **ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រវិស័យកសិកម្ម ២០១៩-២០២៣** និង**ផែនការមេសម្រាប់វិស័យកសិកម្មឆ្នាំ២០៣០** ដែលមានបំណងលើកកម្ពស់ការប្រកួតប្រជែង កំណើនប្រកបដោយបរិយាប័ន្ន និងវិស័យកសិកម្មទំនើបប្រកបដោយចីរភាព និងភាពបត់បែន[5]។

ជាពិសេស នៅក្នុងអនុវិស័យដំណាំ **ផែនការមេសម្រាប់ផលិតកម្មដំណាំឆ្នាំ២០១៦-២០៣០** ប្រមើលមើលកម្ពុជាជា "ប្រភពដែលអាចទុកចិត្តបានសម្រាប់ផលិតដំណាំដែលមានគុណភាពខ្ពស់ សុវត្ថិភាព និងមានការប្រកួតប្រជែងនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចសកលលោក ទន្ទឹមនឹងការធានាបាននូវបរិមាណគ្រប់គ្រាន់នៃអាហារដែលមានសុវត្ថិភាពដើម្បីបំពេញនូវសុវត្ថិភាពចំណីអាហារ និងអាហារូបត្ថម្ភនៃប្រជាជនខ្លួនប្រកបដោយចីរភាព និងបត់បែនតាមលក្ខខណ្ឌអាកាសធាតុ"។ នៅក្រោមផែនការគោលនេះ ដំណាំសក្តានុពលចំនួន ៨ និងខ្សែច្រវ៉ាក់ផលិតកម្មរបស់ដំណាំទាំងនោះត្រូវបានកំណត់សម្រាប់ការបញ្ជាក់បន្ថែមទៅលើគោលនយោបាយសម្រាប់ការធ្វើអន្តរាគមន៍។

ដោយទទួលស្គាល់អំពីភាពសំខាន់របស់អនុវិស័យសាកវប្បកម្ម និងមានការតាំងចិត្តក្នុងការលើកកម្ពស់អនុវិស័យនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលកំពុងបង្កើតនូវ **យុទ្ធសាស្ត្រសាកវប្បកម្ម** ដែលមាន ៨សមាសភាគចូលរួម ដែលរួមមានការស្រាវជ្រាវនិងអភិវឌ្ឍន៍ ការធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវផលិតកម្មនិងផលិតភាព ការគ្រប់គ្រងក្រោយប្រមូលផល ទីផ្សារនិងការនាំចេញ ការកែច្នៃនិងបន្ថែមតម្លៃ ការអភិវឌ្ឍនធនធានមនុស្ស ក្រុមអ្នកផលិតនិងអ្នកប្រើប្រាស់/អ្នកបរិភោគ និងការសហការណ៍ និងចងបណ្តាញជាមួយស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធដទៃទៀត។

នៅកម្រិតផលិតកម្ម **ច្បាប់សហគមន៍កសិកម្ម** និង **អនុក្រឹត្យស្តីពីកសិកម្មកិច្ចសន្យា** មានបំណង "ពង្រឹងការទទួលខុសត្រូវ និងកសាងទំនុកចិត្ត" រវាងកសិករ និងអ្នកទិញផ្អែកទៅលើគោលការណ៍ "សមភាព និងភាពយុត្តិធម៌"។ ការអនុវត្តកសិកម្មកិច្ចសន្យា គឺដើម្បីធានាតម្លៃ គុណភាព និងបរិមាណនៃការផ្គត់ផ្គង់ផលិតផលកសិកម្ម ហើយ "បង្កើនការទិញ ការកែច្នៃ និងការនាំចេញផលិតផលកសិកម្ម"។ នៅក្រោមអនុក្រឹត្យនេះ កសិករធ្វើការផ្ទាល់ជាមួយអ្នកទិញក្រោមការសម្របសម្រួលរបស់ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ។ បន្ថែមពីលើនេះទៀត **ប្រកាសស្តីពីការអនុវត្តកសិកម្មល្អ** ក៏ត្រូវចងក្រងផ្អែកទៅលើបទដ្ឋានការអនុវត្តកសិកម្មល្អរបស់បណ្តាប្រទេសក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ ដែលចេញវិញ្ញាបនបត្របញ្ជាក់គុណភាពបន្លែ ផ្លែឈើ និងកសិដ្ឋានទាំងឡាយ។ មកដល់សព្វថ្ងៃ នៅប្រទេសកម្ពុជាមានកសិដ្ឋានប្រមាណជា៥០ ដែលទទួលបានវិញ្ញាបនបត្រ ហើយភាគច្រើនជាកសិដ្ឋានដាំដុះផ្លែឈើ។ **គោលនយោបាយផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម** ដែលបានអនុវត្តតាំងពីឆ្នាំ២០១៥ មានបំណងគាំទ្រកសិករដើម្បីទទួលបាននូវចំណេះដឹង ជំនាញ ព័ត៌មាន និងបច្ចេកវិទ្យាកាន់តែទូលំទូលាយដើម្បីពង្រឹងផលិតភាពកសិកម្ម ពិពិធកម្ម និងពាណិជ្ជកម្ម។

ពិធីសាររវាងកម្ពុជា-ចិនស្តីពីលក្ខខណ្ឌតម្រូវភូតគាមអនាម័យសម្រាប់ការនាំចេញចេកស្រស់ពីកម្ពុជាទៅកាន់ប្រទេសចិន ជាឧទាហរណ៍ដ៏ល្អមួយដែលបង្ហាញអំពីការសម្របសម្រួលរបស់រដ្ឋាភិបាល និងការគាំទ្រដល់អ្នកដាំដុះ និងអ្នកនាំចេញទៅកាន់ទីផ្សារប្រទេសចិន។

១.៣ ផលិតកម្មដំណាំចេកនៅប្រទេសកម្ពុជា

ចេកមានឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រហៅថា *Musa supientum* (ចេកអំបូងលឿង)។ ប្រជាកសិករកម្ពុជាមានទម្លាប់ដាំដុះប្រភេទចេកផ្សេងៗគ្នានៅក្នុងដីភូមិរបស់ពួកគាត់។ ចេកពងមាន់ (*Musa Aromatica*) ជាចេកដែលគេនិយមបរិភោគ និងប្រើប្រាស់ដោយប្រជាជនកម្ពុជា[6]។ ចំណែកចេកណាំវ៉ាត្រូវបានដាំដុះគ្រប់ទីកន្លែងដោយកសិករ។ ប្រភេទចេកមួយទៀត

[5] Source: GIZ; Mapping Actors in Trade/Export of Agriculture Produce in Cambodia, 31 July 2020, BDTrus consultancy

[6] https://chanthol.wordpress.com/2009/01/16/chicken-egg-banana-musa-aromatica-the-national-fruit-of-the-kingdom-of-cambodia/

គឺចេកអំបូង[7] ដែលត្រូវបានដាំដុះនៅតំបន់ជាច្រើននៃប្រទេសកម្ពុជា។ ចេកប្រភេទនេះស្រដៀងទៅនឹងចេកអំបូងលឿង ដែលជាពូជសម្រាប់នាំចេញដែរ។

ផលិតកម្មដំណាំចេកនៅប្រទេសកម្ពុជាមានការកើនឡើងជាបន្តបន្ទាប់ក្នុងឆ្នាំថ្មីៗកន្លងទៅនេះ។ យោងទៅតាមព័ត៌មានរបស់ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ បានបង្ហាញថា កម្ពុជាបាននាំចេញចេកអំបូងលឿងចំនួន ១៥៧ ៨១២ តោន នៅឆ្នាំ២០១៩ និង ១៤៧ ៧៦០ តោនក្នុងរយៈពេល ៦ខែដំបូងនៃឆ្នាំ ២០២០[8] ហើយតួលេខនាំចេញបានកើនឡើងរហូតដល់ ១៦៧ ៧៥៤ តោន គិតត្រឹមខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០[9]។ ជាមួយនឹងផលិតកម្មរបស់ក្រុមហ៊ុន ដែលបានចុះបញ្ជីទាំងឡាយដែលគ្របដណ្តប់ផ្ទៃដីជាង ៨ ០០០ហិកតា និង ២១រោងចក្រវេចខ្ចប់ ការនាំចេញចេកទៅកាន់ប្រទេសចិនត្រូវបានរំពឹងថានឹងមានការកើនឡើងទ្វេដងនៅឆ្នាំ២០២០[10]។ ជារួម ប្រទេសចិនត្រូវការផ្លែចេកប្រមាណ ២លានតោន ក្នុងមួយឆ្នាំពីប្រទេសផ្សេងៗ ហេតុនេះជាសក្តានុពលយ៉ាងខ្លាំងសម្រាប់វិនិយោគិនទាំងឡាយក្នុងការបង្កើនការវិនិយោគ និងផលិតកម្មដំណាំចេកក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ តំបន់ផលិតចេកអំបូងលឿងសំខាន់រួមមាន ខេត្តកំពត កំពង់ចាម ក្រចេះ ស្ទឹងត្រែង រតនគីរី និងត្បូងឃ្មុំ។

ផលិតកម្ម និងការនាំចេញផ្លែចេកដែលមានកំណើនយ៉ាងលឿន គឺដោយសារមានកសិដ្ឋាន និងក្រុមហ៊ុនធំៗ រួមនឹងការវិនិយោគរបស់វិនិយោគិនចិន និងវៀតណាម។ យោងទៅតាមក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ មានកសិដ្ឋាន និងទីតាំងវេចខ្ចប់ចេកចំនួន១៥ នៅប្រទេសកម្ពុជាត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយប្រទេសចិន។ នាពេលបច្ចុប្បន្ន ផ្ទៃដីផលិតកម្មប្រភេទចេកដែលប្រទេសចិនអនុញ្ញាតសម្រាប់នាំចេញទៅប្រទេសខ្លួនគ្របដណ្តប់ជិត ៥ ០០០ហិកតា ជាមួយនឹងផ្ទៃដីផលិតកម្មប្រចាំឆ្នាំជិត ៣០០ ០០០តោន។ កម្ពុជាជាប្រទេសដ៏សមស្របសម្រាប់ឧស្សាហកម្មចេកបែបទំនើប ជាមួយលក្ខខណ្ឌដ៏ឥតខ្ចោះនៃអាកាសធាតុ គុណភាពដី និងពលកម្ម។ ឧស្សាហកម្មចេករបស់ប្រទេសកម្ពុជាមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយទីផ្សារ បច្ចេកវិទ្យា និងទុនរបស់ប្រទេសចិន។ ដោយសារតែលទ្ធភាពក្នុងការបំពេញបាននូវចន្លោះទីផ្សារក្នុងប្រទេសចិន កម្ពុជានឹងក្លាយជាអ្នកផ្គត់ផ្គង់មួយក្នុងចំណោមអ្នកផ្គត់ផ្គង់ចេកធំៗទៅកាន់ប្រទេសចិននាពេលអនាគត[11]។ លើសពីនេះទៀត ប្រទេសកម្ពុជាកំពុងរីករាយនឹងផលិតកម្មចេកដែលស្ទើរតែគ្មានការប៉ះពាល់ពីជំងឺផ្សិតហ្វ៊ុយសារីយ៉ូមស្រពោនលឿងស្លឹក(Fusarium Wilt) ដែលជាជំងឺបំផ្លាញធ្ងន់ធ្ងរប៉ះពាល់ដល់ប្រទេសផលិតចេកជាច្រើនលើសកលលោក។ ទន្ទឹមពេលដែលប្រទេសផលិតចេកផ្សេងៗទៀតមួយចំនួនកំពុងតែរងគ្រោះពីការកើនឡើងនៃកម្រិតឆ្លងជំងឺប្រភេទនេះ ប្រទេសកម្ពុជានៅមានលក្ខណៈអំណោយផលច្រើនក្នុងករណីនេះ[12]។

---

7 https://www.thespruce.com/types-of-bananas-4018334

8 Ibid.

9 MAFF Minister's official Facebook page,

10 MAFF Minister's official Facebook page,

11 Source: https://www.producereport.com/article/13-new-fruit-varieties-admitted-china-2019-total-now-over-200

12 Source: https://www.producereport.com/article/cambodian-bananas-achieve-permission-import-china

រូបភាពទី១ ៖ ចេកអំបូងលឿង (ពូជសម្រាប់នាំចេញ)

២. សាវតានៃគោលនយោបាយនាំចេញ និងនាំចូលផ្លែចេករវាងកម្ពុជា-ចិន

២.១ កិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីកម្ពុជា-ចិន និង អាស៊ាន-ចិន (កិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរី FTA)

ប្រទេសកម្ពុជា និងចិនបានចុះហត្ថលេខាលើកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរី (FTA) ដោយជោគជ័យកាលពីថ្ងៃទី០៥ ខែតុលា ឆ្នាំ២០២០។ កិច្ចព្រមព្រៀងនេះនឹងផ្តល់លទ្ធភាពឱ្យប្រទេសកម្ពុជាចូលទៅកាន់ទីផ្សារកាន់តែទូលំទូលាយ។ លើសពីនេះទៀត ទំហំពាណិជ្ជកម្ម និងការវិនិយោគរវាងប្រទេសទាំងពីរនឹងត្រូវបានពង្រីកបន្ថែមទៀត។ កិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរី (FTA) គឺជាគំនិតផ្តួចផ្តើមដ៏សំខាន់មួយសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជាក្នុងការចូលរួមកាន់តែស៊ីជម្រៅជាមួយប្រទេសចិនទាក់ទងនឹងការជំរុញពាណិជ្ជកម្មទ្វេភាគី និងការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស(FDI)។ អត្ថប្រយោជន៍សំខាន់ពីរដែលកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីនឹងផ្តល់ឱ្យប្រទេសកម្ពុជារួមបញ្ចូលទាំងអ្នកនាំចេញចេក។ អត្ថប្រយោជន៍សំខាន់ទី១ សេដ្ឋកិច្ចប្រទេសកម្ពុជាបានរីកចម្រើនយ៉ាងឆាប់រហ័ស ហើយជាពិសេសការនាំចេញផលិតផលកសិកម្មនឹងទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ ចាប់ពីការទទួលបានទីផ្សារថ្មីៗទៅកាន់ទីផ្សារដែលកំពុងកើនឡើងនៅប្រទេសចិន។ អត្ថប្រយោជន៍សំខាន់ទី២ កិច្ចព្រមព្រៀងនឹងជំរុញលំហូរពាណិជ្ជកម្ម និងការវិនិយោគកាន់តែខ្លាំងឡើងរវាងកម្ពុជា និងចិនតាមរយៈការកាត់បន្ថយ ឬការដកចេញរបាំងពន្ធ ឬមិនមែនរបាំងពន្ធ។ តាមរយៈកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីអាស៊ាន-ចិន ពុំមានការបង់ពន្ធនាំចូលផ្លែឈើស្រស់ទៅកាន់ប្រទេសចិននោះទេ។ នៅទីបំផុតប្រទេសកម្ពុជានឹងទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ពីផលិតផលចម្រុះ និងមានតម្លៃទាបជាងមុនសម្រាប់នាំចូលទីផ្សារក្នុងស្រុក។ ស្របពេលជាមួយគ្នានេះ ពាណិជ្ជកម្ម និង ការវិនិយោគនឹងផ្តល់ឱ្យអ្នកប្រើប្រាស់ និងអាជីវកម្មផ្សេងៗនូវលទ្ធភាពទទួលបានទំនិញ និងសេវាកម្មដែលមានតម្លៃសមរម្យ ពាណិជ្ជកម្ម និងការវិនិយោគនឹងជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចបន្តទៀត ដែលនឹងជួយប្រទេសកម្ពុជា ឱ្យសម្រេចគោលដៅរបស់ខ្លួន ដើម្បីក្លាយជាប្រទេសមានប្រាក់ចំណូលមធ្យមកម្រិតខ្ពស់នៅឆ្នាំ២០៣០ ។

អត្ថប្រយោជន៍ដែលគេរំពឹងទុកសម្រាប់ប្រទេសចិន គឺជួយប្រទេសចិនពង្រឹងចំណងទាក់ទងរបស់ខ្លួនជាមួយនឹងប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ផ្សេងទៀតរួមទាំងបណ្តាប្រទេសនៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍។ ប្រទេសកម្ពុជាទទួលបានអត្រាកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ៧% ប្រចាំឆ្នាំ ដែលនឹងជួយលើកកម្ពស់សមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ចដ៏ទូលំទូលាយបន្ថែមទៀតនៅក្នុងតំបន់ ហើយនឹងអនុញ្ញាតឱ្យក្រុមហ៊ុនចិនដើរតួនាទីកាន់តែសកម្មនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា និងនៅក្នុងតំបន់ដែលមានទំនាក់ទំនងនយោបាយ និងសេដ្ឋកិច្ចរឹងមាំជាមួយប្រទេសចិន។